

V Bruseli 22. 9. 2020
SWD(2020) 184 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

ZHRNUTIE SPRÁVY O POSÚDENÍ VPLYVU

Sprievodný dokument

k návrhu SMERNICE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

**ktorou sa mení smernica 2004/37/ES o ochrane pracovníkov pred rizikami súvisiacimi
s expozíciou karcinogénom alebo mutagénom pri práci**

{COM(2020) 571 final} - {SEC(2020) 302 final} - {SWD(2020) 183 final}

Súhrnný prehľad
Posúdenie vplyvu návrhu smernice, ktorou sa mení smernica 2004/37/ES o ochrane pracovníkov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénom alebo mutagénom pri práci.
A. Potreba konať
Prečo? Aký problém sa rieši?
Expozícia pracovníkov karcinogénom a mutagénom predstavuje významné riziko pre zdravie pracovníkov. Podľa agentúry EU-OSHA¹ pripadá na rakovinu 52 % ročných úmrtí v dôsledku pracovných podmienok v EÚ. Komisia preto v rámci priebežnej aktualizácie smernice o karcinogénoch a mutagénoch² navrhuje túto štvrtú skupinu dodatočných limitných hodnôt expozície pri práci (OEL). Je to v súlade so smernicou o karcinogénoch a mutagénoch, podľa ktorej musia byť OEL stanovené pre všetky karcinogény a mutagény, pre ktoré je to vzhľadom na dostupné informácie možné. Vyššie milión pracovníkov EÚ je v súčasnosti vystavených trom látkam, ktorými sa zaoberá táto iniciatíva, ide konkrétne o akrylonitril, zlúčeniny niklu a benzén. V prípade neprijatia žiadnych opatrení na úrovni EÚ by expozícia účinkom týchto troch látok na pracovisku viedla v priebehu nasledujúcich 60 rokov k takmer 2 000 prípadom rakoviny a iným prípadom ochorenia súvisiaceho s prácou.
Čo sa od tejto iniciatívy očakáva?
Hlavným všeobecným cieľom tejto iniciatívy je ešte viac posilniť právo pracovníkov na vysokú úroveň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a zabrániť úmrtiam spôsobeným rakovinou z povolania a iným zdravotným problémom spôsobeným týmito tromi látkami. Na podporu tohto všeobecného cieľa bude iniciatíva sledovať tri špecifické ciele: • ďalej zlepšovať ochranu pred expozíciou karcinogénom a mutagénom na pracovisku v EÚ, • zvýšiť účinnosť rámca EÚ jeho aktualizáciou na základe vedeckých poznatkov, • zabezpečiť väčšiu zrozumiteľnosť, uľahčiť vykonávanie a prispieť k zlepšeniu rovnakých podmienok pre hospodárske subjekty prijatím minimálnych požiadaviek na úrovni EÚ.
Aká je pridaná hodnota opatrení na úrovni EÚ?
Stanovenie nových alebo revidovaných OEL v smernici o karcinogénoch a mutagénoch umožní zabezpečiť rovnakú minimálnu úroveň ochrany pracovníkov v celej EÚ. Keďže v prípade zlúčenín niklu a akrylonitrilu neexistujú OEL platné v celej EÚ, niektoré členské štáty nestanovili žiadne vnútroštátne OEL alebo prijali veľmi odlišné úrovne, čo vedie k vysokým rozdielom, pokiaľ ide o ochranu pracovníkov pred expozíciou týmito látkami. Pokiaľ ide o benzén, hodnota OEL na úrovni EÚ síce existuje, ale ochrana pracovníkov sa líši, pretože niektoré členské štáty prijali nižšie vnútroštátne OEL. Okrem toho, že táto iniciatíva má zaistiť podobnú minimálnu úroveň ochrany v celej EÚ, zlepši aj zrozumiteľnosť a presadzovanie, prispeje k zlepšeniu rovnakých podmienok pre hospodárske subjekty v odvetviach, ktoré tieto látky používajú, a predíde prípadnému zdvojeniu práce, pretože členské štáty nebudú musieť vykonať vlastnú vedeckú analýzu na stanovenie OEL.
B. Riešenia
Aké legislatívne a nelegislatívne možnosti politik sa zvažovali? Má niektorá z možností prednosť? Prečo?
Niekoľko možností bolo zamietnutých, keďže sa považovali za neprimerané alebo menej účinné pri dosahovaní cieľov tejto iniciatívy. Medzi tieto možnosti patrí zákaz používania karcinogénnych chemických faktorov pri práci, trhové nástroje (dotácie, daňové úľavy atď.), samoregulácia odvetvia a usmerňovacie dokumenty.

¹ EU-OSHA (2017), *An international comparison of the cost of work-related accidents and illnesses* (Medzinárodné porovnanie nákladov spojených s pracovnými úrazmi a chorobami z povolania), k dispozícii na: <https://osha.europa.eu/en/publications/international-comparison-cost-work-related-accidents-and-illnesses/view>.

² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/37/ES z 29. apríla 2004 o ochrane pracovníkov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénom alebo mutagénom pri práci. K dispozícii na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32004L0037>.

Stanovenie nových alebo revidovaných hodnôt OEL na úrovni EÚ v smernici o karcinogénoch a mutagénoch sa ponechalo ako najvhodnejšia možnosť. Posúdili sa viaceré scenáre OEL vrátane hodnôt OEL schválených tripartitným Poradným výborom pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (ACSH), ktoré zohľadňujú vedecké odporúčania, ako aj socioekonomické a realizačné otázky. ACSH je zložený zo zástupcov vlád, zamestnávateľov a pracovníkov. Okrem hodnôt OEL schválených výborom ACSH sa pre každú látku zohľadnili scenáre nižšej a vyššej limitnej hodnoty.

Na základe dôkladného posúdenia vplyvu boli OEL odporúčané výborom ACSH ponechané ako uprednostňované možnosti, keďže predstavujú najlepšie scenáre z hľadiska účinnosti, efektívnosti a súdržnosti. Tieto ponechané možnosti sa takisto pre každú látku považujú za doplnkové k existujúcim opatreniam podľa nariadenia REACH.

Kto podporuje ktorú možnosť?

Sociálni partneri v rámci formálnej dvojfázovej konzultácie podporujú zoznam látok, ktorými sa zaoberá štvrtá zmena smernice o karcinogénoch a mutagénoch.

Zástupcovia vlád, zamestnávateľov a pracovníkov v rámci ACSH podporujú všetky uprednostňované možnosti vrátane prechodných období navrhnutých na zmiernenie technických alebo ekonomických výziev pre zamestnávateľov týkajúcich sa týchto troch látok.

C. Vplyvy uprednostňovanej možnosti

Aké sú výhody uprednostňovanej možnosti (prípadne hlavných možností, ak žiadna možnosť nedostane prednosť)?

Hlavné výhody vyplývajúce z uprednostňovaných možností týchto troch látok spočívajú v tom, že prispejú k ochrane vyše 1 000 000 pracovníkov tým, že v priebehu nasledujúcich 60 rokov zabránia viac ako 1 700 prípadom ochorenia súvisiaceho s prácou vrátane rakoviny. Toto zníženie počtu chorôb z povolania sa okrem iného prejaví v tom, že sa zmenší utrpenie pracovníkov a ich rodín, predĺži sa dĺžka ich pracovného života, zlepší jeho kvalita a produktivita.

Uprednostňované možnosti prinesú aj výhody pre podniky znížením počtu absencií, strát produktivity a objemu platieb poisťného v odhadovanej výške 7 miliónov EUR v priebehu nasledujúcich 60 rokov. Odhadované prínosy pre podniky nezahŕňajú určité výhody ako napr. zlepšenie právnej zrozumiteľnosti. Uprednostňované možnosti budú mať prínos aj pre verejné orgány, pretože okrem iného povedú k zníženiu nákladov na zdravotnú starostlivosť. Prínosy pre verejné orgány sa v priebehu nasledujúcich 60 rokov odhadujú na 5 miliónov EUR.

Uprednostňovaná možnosť pre benzén okrem týchto hospodárskych a sociálnych výhod povedie k zníženiu fugitívnych alebo difúzných emisií v niektorých odvetviach, čo bude mať pozitívny vplyv na životné prostredie. Uprednostňované možnosti pre akrylonitril a zlúčeniny niklu by nemali mať žiadny pozitívny vplyv na životné prostredie, alebo len veľmi obmedzený.

Aké sú náklady na uprednostňovanú možnosť (prípadne na hlavné možnosti, ak žiadna možnosť nemá prednosť)?

Podniky budú musieť investovať, aby dosiahli súlad s uprednostňovanými možnosťami, a použiť dodatočné zdroje na monitorovanie expozície, čo si vyžiada prevádzkové náklady. Odhaduje sa, že tieto výdavky by mohli v priebehu nasledujúcich 60 rokov dosiahnuť 14 miliárd EUR. Tieto náklady by však mali byť pre väčšinu podnikov udržateľné v porovnaní s ich obratom. Okrem toho boli do balíka uprednostňovaných možností zahrnuté prechodné opatrenia, ktoré majú zmierniť výzvy pre zamestnávateľov, ale aj zabrániť stratám pracovných miest.

Podniky sa síce v niektorých veľmi špecifických prípadoch môžu rozhodnúť preniesť zvýšenie nákladov, nebude to však mať žiadny alebo len veľmi obmedzený vplyv na spotrebiteľské ceny.

Verejné orgány budú musieť investovať peniaze pri transponovaní týchto uprednostňovaných možností do svojich vlastných právnych predpisov. Odhaduje sa, že náklady na transpozíciu by mohli dosiahnuť 2,5 milióna EUR.

Aký to bude mať vplyv na podniky, MSP a mikropodniky?

Balík uprednostňovaných možností bude pre podniky znamenať zvýšené prevádzkové náklady, pretože budú musieť zaviesť dodatočné ochranné opatrenia, a to bez ohľadu na veľkosť daného podniku. V porovnaní

s ročným obratom sa však očakáva, že tieto investície budú pre tieto tri látky udržateľné.

Zatiaľ čo podniky, ktoré používajú akrylonitril, sú najmä veľké podniky, MSP predstavujú veľkú časť príslušných odvetví, ktoré pracujú so zlúčeninami niklu a s benzénom. Pre všetky látky, ktoré sú predmetom tejto iniciatívy, budú požadované investície pre MSP v priebehu nasledujúcich 60 rokov predstavovať malý podiel ich obratu. Len veľmi malý počet MSP, ktoré používajú zlúčeniny niklu, by mohol čeliť určitým ťažkostiam pri dodržiavaní uprednostňovanej možnosti. Preto boli do balíka uprednostňovaných možností pre všetky tieto látky zahrnuté prechodné obdobia zamerané na zmiernenie výziev.

Očakáva sa významný vplyv na štátne rozpočty a verejnú správu?

Orgánom na presadzovanie právnych predpisov môžu vzniknúť dodatočné administratívne náklady a náklady na presadzovanie predpisov. Neočakáva sa však, že by boli vysoké. Zvolená možnosť by mala prispieť aj k zmierneniu finančných strát systémov sociálneho zabezpečenia a zdravotnej starostlivosti členských štátov vďaka predchádzaniu zlému zdravotnému stavu pracovníkov. Očakáva sa, že prínosy pre verejné orgány (takmer 5 miliónov EUR) budú vyššie ako náklady (takmer 2,5 milióna EUR).

Očakávajú sa iné významné vplyvy?

Balík uprednostňovaných možností zmenší rozsah rozdielov medzi členskými štátmi, čo prispeje k vytvoreniu rovnakých podmienok a ďalšiemu zlepšeniu fungovania vnútorného trhu. Tieto uprednostňované možnosti budú mať pozitívny vplyv aj na základné práva, najmä pokiaľ ide o článok 2 (Právo na život) a 31 (Právo na spravodlivé a primerané pracovné podmienky, ktoré zohľadňujú zdravie, bezpečnosť a dôstojnosť pracovníkov) Charty základných práv Európskej únie.

D. Ďalší postup

Kedy sa táto politika preskúma?

Účinnosť navrhovanej revízie smernice o karcinogénoch a mutagénoch by sa merala pri hodnotení rámca bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v EÚ, ako sa stanovuje v článku 17a smernice 89/391/EHS. Navrhuje sa využiť najbližšie príslušné hodnotenie po uplynutí lehoty na transpozíciu.